

6. Smrt (26. junij 1975)

Ustanovitelj Opus Dei – življenjepis sv. Jožefmarija Escrivája.

30. Okt. 2023

[↗ Nazaj na kazalo](#)

Gradbena dela v Torreciudadu so brez prekinitve tekla že pet let.

Konec marca 1975 so pričakovali, da bo ob takšnem tempu svetišče do poletja končano. Strogo so se držali predvidenih rokov, pa tudi kiparja so priganjali, budno so spremljali delo v

njegovem ateljeju in ga niti za hip niso izpustili izpred oči. Tako je izdelava retabla napredovala sočasno z gradnjo stavbe. Že so razmišljali o pripravah na slovesno otvoritev, ko jim je oče naročil, naj se svetišče odpre za javnost, kakor hitro bo dokončano, obenem pa povedal, da sam ne namerava prisostvovati otvoritvenemu obredu:

Jaz ne bom šel na otvoritev Torreciudada. Ko bo gradnja končana, bo vikar tisti kraj blagoslovil po obrazcu za benedictio loci in nato se bo začelo bogočastje.^[1]

Nekaj tednov pozneje pa je moral svoje načrte spremeniti ter kljub vsemu svetišče obiskati.

* * *

Čeprav je ustanovitelj Barbastro zapustil že v zgodnjih mladeniških letih, se je vedno čutil živo povezanega z mestom, kjer je ugledal

luč sveta. V njegovi korespondenci s krajevnimi oblastmi in z nekaterimi družinami, ki so bile v sorodstvu z Escrivájevimi, je ohranjen žar pristrčnih čustev do njegovega rodnega kraja. Spomin na Barbastro –**moj predragi kraj** – ga **navdaja z veseljem**; in v tem duhu leta 1971 piše tamkajšnjemu županu: **Sem zelo zaveden Barbastrčan in prizadevam si biti dober sin svojih staršev.**^[2] To je potrdil z izjemnimi uslugami v korist svojih rojakov in celotnega okrožja. Med temi velja na prvem mestu omeniti njegovo učinkovito posredovanje, da bi se pri povojni reorganizaciji španske Cerkve izognili ukinitvi barbastrske škofije.^[3]

Mestna oblast je leta 1947 brez posvetovanja z njim sklenila, da mu podeli naziv častni meščan. Čeravno je bil odlikovanja in izraza naklonjenosti vesel, se je izognil temu, da bi občina leta 1948 njemu

na čast priredila javno slovesnost. (Ustanovitelj je bil posebej vešč umetnosti, s katero se je znal izmuzniti praznovanju ali se otresti javnega povzdigovanja, ne da bi pri tem vznejevoljil prireditelje.) Okrog leta 1960 so v Zaragozi hoteli po njem poimenovati neko ulico. Brž ko je to izvedel, je pravočasno ukrepal, da bi predlagatelji od pobude odstopili. Prav tako je preprečil, da bi njegovi rojaki podobno namero uresničili v Barbastru. Kljub vsemu pa je barbastrska mestna uprava okoli leta 1971, ne da bi se z dotičnim vnaprej posvetovala, eno pomembnejših cest posvetila monsinjorju Escriváju de Balaguerju.^[4] In na enak način, ne da bi bil sam kakorkoli vpleten, je bil ustanovitelj postavljen pred izvršeno dejstvo, ko je mestni svet na seji 17. septembra 1974 soglasno odločil, da se zlata medalja mesta Barbastro podeli gospodu Jožefmariju Escriváju de Balaguerju »kot priznanje posebnih zaslug zaradi njegove

osebne zglednosti in svetovne odmevnosti ter kot odlikovanje za njegovo nenehno pozornost in skrb za vsestranski razvoj prebivalcev Barbastra in njegove okolice«. ^[5]

Medtem ko je barbastrski mestni svet na plenarni seji sprejemal to odločitev, je ustanovitelj polagoma okreval od utrujajočega apostolskega dirjanja po južnoameriških deželah. Ob povratku v Villo Tevere ga je tam čakalo županovo pismo s sporočilom o imenitnem priznanju, s katerim so ga počastili njegovi rojaki. Spričo dolgotrajne odsotnosti iz Rima in obljube, da se bo znova podal na pot čez Atlantik, se je nagibal k temu, da ne načrtuje dodatnih potovanj. Toda njegovi otroci so ga pregovorili, češ da ne more še tretjič zavriniti poklona, ki so mu ga želeli izreči v Barbastru. Še posebej zato, ker naj bi praznovanje potekalo v domačem vzdušju. In tako je odpisal županu ter mu iskreno povedal, kar je čutil:

Tudi jaz srčno upam, da se bom po božji milosti v bližnji prihodnosti mogel srečati s svojimi rojaki. Tega se nadejam in si živo želim, ker sem prepričan, da se bosta – čeprav si kaj takega težko predstavljam – še okrepili moja molitev in ljubezen do Barbastra in njegovega okrožja.

Prosim te, da moliš zame in za moje duhovniško delo ter me priporočiš naši Materi iz Torreciudad, ki je in bo tudi v prihodnje dušam pridobila ogromno dobrega. K njenim nogam tudi sam polagam vse vaše želje in napore, da bi jih ona blagoslavljala in varovala.^[6]

Od Barbastra do Marijinega svetišča v Torreciudadu je bilo pol ure vožnje z avtomobilom. Lahko bi torej šel na slovesno podelitev medalje, obenem pa obiskal tudi svetišče ter na kraju samem podal še zadnje napotke, če bi bilo potrebno. Tako se je zgodilo, da se je navzlic drugačnim osebnim

načrtom na koncu vrnil v svoj rojstni kraj.

Potovanje je bilo predvideno za maj 1975. V prvih dneh meseca je bil oče precej utrujen in nekoliko šibkega zdravja, vendar ni kazalo, da bi bilo stanje posebej zaskrbljujoče ali da bi bilo zaradi tega treba odpovedati pot v Španijo. Počakali so nekaj dni in 15. maja je iz Rima odpotoval proti Madridu. Nastanil se je v svoji nekdanji, spominov polni sobi na Ulici Diego de León, ki jo je le stena ločevala od hišne kapele. Njegov program dela, obiskov in klepetov v Madridu je potekal brez posebnosti, a ravno na večer pred odhodom v Torreciudad in Barbastro, v noči z 21. na 22. maj, je utrpel hud srčni udar in akutni pljučni edem, od katerega si je k sreči kmalu opomogel.^[7] V Torreciudadu so njegov prihod pričakovali 23. maja opoldne, kar se je tudi zgodilo.

Prejšnjikrat je oče tisti kraj obiskal
aprila 1970, takrat ko je bosih nog
molil rožni venec ter v dežju
blagoslovil gradbeno jamo,
namenjeno za kapelo s
spovednicami. Od takrat je minilo
pet let, prepolnih upanja in trdega
dela. Sedaj, ko je prišel oče, pa so
nastopili dnevi veselja in
praznovanja. Bilo je okrog
dvanajstih, ko se je onstran jezera
prikazal helikopter, in zaslišalo se je
veselo pritrkavanje. Helikopter je
pristal pred svetiščem, in ko je oče
stopil na ploščad, so zadoneli vsi
zvonovi, da je odmevalo po hribih in
dolinah.

Obiskal je kapelico ter nekaj časa
motril kompleks stavb, ki so se gnetle
okoli svetišča: oba domova duhovnih
vaj, raziskovalni center, zvonik,
stebrišča ... Vse iz opečnih zidakov.
Izvedeno z dostojnimi, elegantnimi
in razgibanimi arhitektonskimi
rešitvami. ***Iz skromnega materiala***

***iz okoliških krajev ste naredili
božji material,***^[8] je dejal arhitektom.

Zgodaj popoldne si je v spremstvu svojih sinov podrobno ogledal svetišče. Razmerja, smele in moderne oblike, izvirnost zidarske izvedbe, dostojnost in veličina oltarja – vse to je močno pritegnilo njegovo pozornost. Sédel je v klop, da bi lažje opazoval. Dvignil je pogled k retablu, še vedno obdanem z delovnimi odri, in bil je očaran.

Od kornih klopi v prezbiteriju pa do stropa se dviga alabastrna kompozicija, obdana z listnatim vencem in med posameznimi paneli okrašena z vrtnicami, osatom ter zvezdami. V osrednjem delu retabla je spodaj osvetljena niša s starodavnim romanskim, sedaj že restavriranim kipom Božje Matere. Malo višje je kot središčna tema upodobljen prizor križanja, nad njim pa ovalno okence s tabernakljem za

Najsvetejše. Na obeh stranskih delih oltarnega nastavka so prikazani dogodki iz Marijinega življenja: zaroka, oznanjenje, Jezusovo rojstvo ... Čisto zgoraj, kot dovršitev celote, pa Sveta Trojica krona našo Gospo.

V vertikalnih ločnicah med paneli so predvideli niše za kipe svetih zavetnikov in priprošnjikov Opus Dei. Celotna kompozicija je bila izdelana iz precej pogosto uporabljenega materiala v tisti regiji, iz alabastra z dodatkom rahlih mnogobarvnih odtenkov. Oče se nikakor ni mogel nagledati tiste umetnine:

To je zares gosposki retabel.

Kako bodo tukaj vzdihovale stare ženice ..., pa tudi mladi ljudje! Kako bodo vzdihovali! Dobro! Samo norci v Opus Dei počnemo kaj takega in zelo smo zadovoljni, da smo nori ...^[9]

Zabeležili so si njegove opazke glede tega, kam naj bi postavili orgle, kako naj namestijo nišo z Marijinim kipom in kako naj bi bilo osvetljeno razpelo v kapeli z Najsvetejšim.

Naslednjega dne, 24. maja, je oče posvetil glavni oltar. Po končanem obredu je nagovoril navzoče ter jih spomnil, da je oltar žrtveni kamen:

Pravkar sem posvetil še en oltar. Precej jih je že po vsem svetu: v Evropi, Aziji, Afriki, Ameriki in Oceaniji. Na teh oltarjih vaši bratje Gospodu darujejo žrtev svojega življenja in to radi storijo, ker je daritev iz ljubezni ogromno veselje, celo v najtežjih trenutkih. Nekaj malega izkušenj imate vsi, vendar ne pretiravajte. Ne zganjajmo tragedije. Vzemimo življenje s kančkom humorja, saj se je ob marsičem mogoče nasmejati.^[10]

Vedno ko posvetim kak oltar, jim je še dejal, poskušam iz tega izluščiti kak osebni zaključek:

Poglejte, kaj je bilo storjeno, da bi bil oltar posvečen Bogu. Najprej ga je bilo treba maziliti. Vas in mene so mazilili, ko smo postali kristjani: na prsih, na hrbtu, s svetim oljem. Mazilili so nas tudi na dan naše birme. Nam, duhovnikom, so mazilili roke. In upam, da nas bodo po božji milosti mazilili tudi na dan poslednjih zakramentov, ki se ga ne bojimo. Kako lepo je, če se človek čuti maziljenega od dneva, ko se rodi, pa do smrti! Če čuti, da je božji oltar, božja stvar, kraj, kjer Bog izvršuje svojo daritev, večno daritev po Melkizedekovem redu.^[11]

Pozno popoldne so mu sporočili, da je v Rimu umrl eden izmed njegovih sinov, gospod Salvador Canals. Še enkrat se je uresničilo pravilo *nulla*

dies sine cruce, očetu ni minil noben dan brez kakšne nove bridkosti.

V nedeljo, 25. maja, je bila v mestni hiši podelitev zlate medalje mesta Barbastro. Slovesnost se je začela opoldne, ko je tajnik prebral sklep, s katerim je bilo odlikovanje odobreno. Potem ko je bila medalja podeljena, je imel govor župan, gospod Gómez Padrós. Misleč na to, da je bilo tisti dan v ospredju očetovo ponovno snidenje z rojaki, je župan z gorečo naklonjenostjo polagoma obujal stare spomine. Od otroških iger in molitve »Pozdravljena, Kraljica« ob sobotah popoldne v cerkvi patrov piaristov pa do njegovega hrepenenja, da bi videl dokončano svetišče Torreciudad. Zatim je oče povedal nekaj besed v zahvalo. Izrekel je komaj tri stavke in naenkrat prekinil z branjem govora. V njegovem srcu so vrela močna čustva. S spremenjenim obrazom, z zlomljenim glasom se je navzočim

opravičil ter trudoma zadrževal
solze:

Oprostite. Zelo sem ganjen, iz dveh
razlogov: najprej zaradi vaše
ljubeznivosti, poleg tega pa zato, ker
sem včeraj zvečer iz Rima prejel
sporočilo o smrti enega izmed prvih,
ki sem ga poslal v Italijo, da bi tja
ponesel Opus Dei. Čista duša, izjemen
um [...].

Služil je Cerkvi s svojimi krepostmi, s
svojimi talenti, s svojo
prizadevnostjo, s svojo
požrtvovalnostjo, z veseljem, s tem
duhom Opus Dei, ki je duh služenja.
Jaz bi moral biti zadovoljen, da imam
še enega več v nebesih, saj se v tako
številni družini takšne stvari pač
morajo pogosto dogajati. Vendar sem
zelo utrujen, zelo utrujen, zelo potrt.
Vi mi boste gotovo odpustili in boste
veseli, da imam srce. Naj nadaljujem.

Nato je bral dalje. Popoldne se je oče, znova v Torreciudadu, sprehodil po arkadnih hodnikih ob ploščadi svetišča ter si ogledoval skrivnosti rožnega venca, upodobljene na keramikah ob pripadajočih oltarjih. Med hojo je s skupino spremljevalcev molil rožni venec, ki so ga zaključili v kripti, v kapeli Pilarske Matere Božje. Potem je oče vprašal, kje je kakšna urejena spovednica. Kar tam ga je spovedal Álvaro del Portillo, potem pa še oče njega, s čimer je bila otvoritev torreciudaških spovednic opravljena.^[13]

V ponedeljek, 26. maja, je bil oče že v Madridu, od koder je 31. maja odpotoval proti Rimu. Omembe vreden pripetljaj, četudi razmeroma neopažen, je zabeležen v ustanoviteljevi zdravstveni kartoteki: »Med bivanjem v Madridu, 30. 5. 1975 zjutraj, spet težave z dihanjem in tahikardija, podobno kot 21. 5. 1975. Kmalu popusti in msgr. Escrivá

de Balaguer se po krepilnem spancu znova počuti dobro.«^[14]

Težko si je predstavljati, da se po teh dogodkih oče ne bi zavedal resnosti svojega stanja. Vendar je za razumevanje njegovega ravnanja v času bližajoče se smrti pomemben še drug, življenjepisno dokaj nazoren podatek. In sicer to, da je le nekaj ur po prestanem srčnem napadu, v jutranjih urah 22. maja, med osebne zabeleške zapisal: ***Tako rahla je tančica, ki nas loči od onega življenja, in spleča se nam biti vedno pripravljeni, da se na tisto pot odpravimo z veseljem.***^[15]

Misel, ki je plod njegove lastne izkušnje. S tega na oni svet je treba iti z veseljem, saj tukaj nimamo stalnega bivališča. Silno krhka je pregrada med njima. Zato mora biti kristjan pripravljen, da smrt sprejme z nasmehom.

* * *

Tisti dve nočni krizi v zadnjih dneh meseca maja bi lahko pomenili svarilo, ki je naznanjalo bližajoči se konec. Oče je doumel njun pomen, vendar tega ni posebej izpostavljajal ali dramatiziral, pač pa se je nemudoma lotil svojega normalnega delovnega življenja, »ne da bi bil navezan na svoje zdravje oziroma se osredotočal na svoje dobro ali slabo telesno počutje«. ^[16] V sebi je ohranjal umirjeno držo svete predanosti ter v služenju Cerkvi in Delu preživel dni, kolikor mu jih je Gospod hotel nakloniti.

V odhodu s tega sveta ni videl ničesar krutega. Ustanovitelj se je po božji milosti zavedal tega življenjskega obdobja, ko je naravno, da človek razmišlja, ***koliko dni mu še preostane***, ^[17] v upanju, da bi bili ti dnevi čim plodovitejši. Morda so mu na misel prihajale tiste tolažilne besede, ki mu jih je napisal avilski škof in jih je prenesel v *Pot:Ne, za*

vas ne bo sodnik – v strogem pomenu besede – temveč le Jezus.^[18]

Pri opisovanju smrti ni posegal po mračnih, temveč po vedrine polnih primerah. Prispodobe, ki jih je uporabljal, so dušo vedno navdajale s srečo.^[19]_____

Morda je oče bližajoč se konec svojih dni slutil ne toliko zaradi zaskrbljujočih podatkov o svojem zdravstvenem stanju kot zaradi nezadržne božje privlačnosti, ki jo je doživljala njegova duša. Ko bo prišla smrt, bo nanjo pripravljen, pričakal jo bo v spremstvu svojih dveh kustosov. In če bi ga slučajno doletela nenadejano, iznenada, bi bil to zanj vesel dogodek. Nekaj takega, ***kot če bi nas Gospod presenetil od zadaj, in ko bi se obrnili, bi se znašli v njegovem objemu.***^[20]_____ Ali pa bi se zgodilo tako, da bi mu dobra sestra smrt odprla vrata v Življenje, potem pa bi ga Devica Marija prijela za

roko, da bi prestopil prag, ter ga privedla k Sveti Trojici.

Kljub temu ga je vidno mučila misel, da je bil njegov odziv na prejete milosti nezadosten. To trpljenje iz ljubezni ga je nekega dne spodbudilo, da si je zastavil vprašanje, na katero je nemudoma tudi odgovoril. Po kosilu je bil pri klepetu s svojimi sinovi iz Generalnega sveta, ko se je v nekem trenutku zazrl v navzoče ter z jasnim in obenem umirjenim glasom rekel:

Oče? Grešnik, ki ljubi Jezusa Kristusa, ki ga od Boga poslane lekcije nikoli ne izučijo, velik neumnež – tak je bil oče! Povejte to tistim, ki vas bodo spraševali, kajti gotovo vas bodo vprašali.^[21]

Vpričo svojih sinov je zatrjeval, da je na tem svetu samo še v napoto. Nasprotno pa bi lahko iz nebes vsem veliko bolj pomagal. Neizmerno je hrepenel po zrenju Gospodovega

obličja. Z ljubeznijo ga je iskal na straneh Evangelija. Sledil je Učiteljevim stopinjam, oznanjal njegov nauk in širil *bonus odor Christi*, božansko aromo njegove Človeškosti, ni pa prišel do tega, da bi ga videl iz oči v oči. V duši je nosil vtisnjene Jezusove poteze. Želel si je gledati njegov obraz, toda božje obličje se mu je kazalo kakor podoba v motnem zrcalu, ob kateri ostane želja nepotešena. Zgodovinski filmi s prizori iz Jezusovega življenja so v njem vselej zbujali globoko nelagodje, čeprav je vedel, da so lahko komu drugemu v pomoč.^[22]

Niti zdaleč ni mogel najti nikakršne povezave med notranjo podobo, ki se rodi iz ljubezni, in izumetničenimi upodobitvami v filmih. Z vsem svojim bitjem si je želel iz obličja v obličje zreti Jezusov veličastno lepi obraz. V svojih poslednjih dneh je nenehno klical: *Vultum tuum, Domine, requiram!* Tvoje obličje, Gospod, iščem. Hočem videti tvoje

obličje, Gospod. Hočem videti tvoje obličje.^[23]_____

Njegovo kontemplativno življenje se je odvijalo v vzdušju nenehnega dela. Krepost delavnosti je bila že celostno vgrajena v očetovo osebnost.

Pastoralne in vodstvene obveznosti je sicer opravljal, kakor da bi bil še vedno povsem pri močeh, a teže svojih let ni mogel tajiti. Utrujenost mu je uspelo prikrivati, toda izdajal ga je negotov korak in rahlo drhtenje v rokah od časa do časa. Na večerne klepete je prihajal izčrpan. To so bila družinska srečanja in ni ga motilo, če so ga videli njegovi otroci. Njegove kretnje je sedaj navdajala očetovska milina, toda apostolski naboj njegove besede in nauka je bil močnejši kot kdajkoli.^[24]_____

Stalno je razmišljal, kako naj svojim otrokom celovito in zvesto preda svojo zapuščino: duha Opus Dei in zagon apostolskega dela v več kot

tridesetih državah.^[25] Mislil je na tiste, ki so takrat sestavljali Delo, in na one, ki bodo vanj vstopili v teku stoletij. Trenutno pa je želel dokončati tudi novi sedež Rimskega kolegija.

Pred odhodom v Španijo je obiskal Cavabianco, kjer so se njegovi sinovi izmenoma posvečali študiju in različnim opravilom. V tistem času so se ukvarjali z urejanjem vrta, s čiščenjem ter z barvanjem in krašenjem kapelice svetega križa. Ko jih je videl delati, jim je dejal, da jim zavida. S presenečenjem na obrazu so pogledali očeta, ta pa jim je razložil, zakaj je dal zgraditi tisto kapelico: zaradi nadnaravne pobožnosti in zaradi človeške pietete; iz pobožnosti do svetega križa in zato, da bi jo uporabili kot mrliško vežo, kadar bi Gospod poklical k sebi katerega izmed gojencev Rimskega kolegija.^[26]

Minil je teden dni od očetove vrnitve v Rim, nakar se je 7. junija spet odpravil v Cavabianco. Za to priložnost so iz kapele Angelske Matere Božje odstranili delovne odre, da bi barve bolje prišle do izraza. Med navzočimi je oče iskal skupino svojih sinov, ki bodo odšli v Španijo, da bi tam prejeli duhovniško posvečenje. Želel jih je pozdraviti; ni se prišel poslavljal od njih, ***kajti mi***, jim je pojasnil, ***si nikoli ne rečemo »zbogom«, pač pa »se vidimo«***.^[27] S svojimi sinovi je imel daljši klepet, ki ga je začel z mislijo o neprekinjenem nadaljevanju:

Vi ste na začetku življenja. Eni začenjajo, drugi končujejo, vsi pa smo isto Kristusovo Življenje. Na svetu je treba ogromno narediti! Prosímo Gospoda, vedno, naj nam vsem nakloni milost biti zvesti, nadaljevati z delom, živeti to Življenje z veliko začetnico, ki je edino vredno truda; ono drugo ni

vredno truda, izteka se; uhaja nam kakor voda skozi prste. Nasprotno pa tisto drugo Življenje ...![28]

V nedeljo, 15. junija, se je ponovno vrnil v Cavabianco ter se v čitalnici srečal s svojimi sinovi. Predtem je opravil dolg obhod po posestvu. Peš je šel od enega konca do drugega, ogledal si je park, športna igrišča, kapele in vodnjake. Oče je bil izčrpan. Nagovoril jih je s tihim glasom: ***Moral sem sesti. Ni videti tako, vendar smo se pošteno nahodili tam zunaj ... Kakšen sprehod!*** Cavabianco je želel spremeniti v kraj, ki bo prijeten za delo in oddih, za molitev in šport. S tem ko so pomagali pri pleskanju, čiščenju ali zalivanju na novo posajenih rastlin, so nadaljevali tradicijo, ki se v Opus Dei ohranja, odkar je bil odprt prvi center. Oče jim je dejal:

Takrat smo imeli manj sredstev kot zdaj: samo avreolo norosti. O meni so govorili, da sem mlad in nor duhovnik. Prav so imeli in prav imajo tudi zdaj. V veliko veselje mi je biti nor.

(Álvaro je z vljudno gesto namignil, da je še mlad.)

Mlad? Noge mi pogosto pravijo, da ne.^[29]

Naslednjo nedeljo, 22. junija, je znova prehodil Cavabianco, da bi jim pred odhodom iz Rima dal nekaj predlogov. Posebno pozornost je posvetil kapeli Angelske Matere Božje. V čitalnici, kjer na policah še ni bilo knjig, jim je govoril o veselju, pri tem pa mu je ušel kak vzdih utrujenosti:

Utrujen sem. Nisem vajeen toliko hoditi, tukaj pa sem pešačil od enega konca do drugega ...^[30]

Gradnja Cavabiance je šla h koncu, vendar je bilo treba izpiliti še marsikatero podrobnost.

»Oče,« ga je nekdo vprašal, »bomo imeli praznovanje, ko bo položen poslednji kamen?«

Poslednji kamen? Praznovanje bo prav kratko: deset minut. Zahvalili se bomo Bogu, ampak trajalo bo deset minut.^[31]

* * *

V sredo, 25. junija, je v družinskem krogu obhajal obletnico posvečenja prvih treh duhovnikov. Od njih sta takrat na tem svetu bila Álvaro del Portillo in José Luis Múzquiz; »Chiqui« je bil že v nebesih. Pri maši je veliko mislil nanje, pa tudi na druge, ki so bili posvečeni pozneje, ter na tiste, ki bodo posvečenje prejeli čez nekaj tednov. Gospoda je prosil, da bi vsi njegovi sinovi in hčere vedno imeli duhovniško dušo.

Koliko je molil za vse, *in še prav posebej za to, da bi se duhovniška duša globoko vtisnila v vsako izmed njegovih hčera.*^[32] Med klepetom po kosilu sta izstopala očetova sreča in dobra volja. Večkrat je iz žepa vzel majhno lončeno piščalko, ki so mu jo pred dnevi podarile deklice iz nekega mladinskega kluba, se obrnil h gospodu Javierju ter zapiskal, kar je med navzočimi izzvalo splošno navdušenje.

Popoldne je prisostvoval izpostavitvi Najsvetejšega in evharističnemu blagoslovu v kapeli svete Družine. Bil je naporen, z molitvijo napolnjen dan in zvečer je bil oče že precej zdelan. Ko je šel dol po stopnicah na večerni klepet, je v rokah nosil pladenj s kamiličnim čajem, ki mu ga je predpisal zdravnik. Njegovi spremljevalci so mu hoteli odvzeti to breme, da bi lahko videl, kod hodi, saj je komajda razložil posamezne

stopnice. On pa se je upiral ter se v šali pritoževal: ***Ampak saj mi ne pustite storiti niti teh drobnih žrtev!***^[33]

Med klepetom je sedel nasproti Marijinemu kipcu. Tja mu je pogosto uhajal pogled, ki so ga v njegovi notranjosti spremljali molitveni vzkliki.^[34] Preden je odšel spat, je bil na klepetu videti zamaknjen vase, zatopljen v molitev.

Naslednji dan, v četrtek, 26. junija, je ob osmih zjutraj daroval mašo, pri kateri mu je stregel Javier Echevarría.^[35] Bila je to maša v čast Device Marije, v katere glavni prošnji duhovnik prosi za »zdravje na duši in na telesu«. Njeno besedilo se ga je moralo na ta dan še prav posebej dotakniti, saj je v svojo beležnico kot poslednje zapisal ravno sklepne besede te glavne mašne prošnje: *a praesenti liberari tristitia et aeterna perfrui laetitia*^[36] – da bi rešeni

sedanjih bridkosti za vedno uživali
nebeško veselje brez konca.

Ob pol devetih se je v spremstvu
Álvara, Javierja in arhitekta Javierja
Cotela z avtomobilom odpravil v
Castelgandolfo, kjer so ga
pričakovale njegove hčere. Ko so za
seboj pustili Villo Tevere, so pričeli
moliti veseli del rožnega venca. Pot
se je zavlekla zaradi dela na cestišču.
Med vožnjo je omenil, da bi morda še
istega dne popoldne lahko obiskal
kapelo Angelske Matere Božje v
Cavabianci.

Ko so prispeli v center *Villa delle Rose*
v Castelgandolfu, je stopil v kapelo
ter nekaj trenutkov ostal na kolenih.
Zatem se je v dnevni sobi na klepetu
srečal s svojimi hčerami. V tistem
prostoru je bila slika Device Marije,
ki se z obrazom nežno opira na glavo
Deteta ter ga priteguje k sebi, med
prsti druge roke pa ji počiva vrtnica
blede barve.

Ustanoviteljev pogled se je ustavil na podobi Božje Matere. Brez izjeme se je držal svoje navade, da ob vstopu ali odhodu iz sobe pozdravi Marijo.

Slika je nekoč pripadala gospe Dolores in je bila deležna njenih poslednjih pogledov, preden je umrla. Po domače so ji rekli »Marija z lepo počesanim Detetom«. (Jezus je upodobljen kot dve- ali trileten otrok, rahlo rožnatih okroglih lic, s pristno nedolžnim izrazom na obrazu; svetle lase ima počesane na prečo, ob strani pa kodrček.) Naslonjač, ki so ga pripravili za očeta, je ta prepustil Álvaru, sam pa sedel na stol ter jim rekel:

Zelo sem si želel priti sem. V teh zadnjih urah v Rimu zaključujemo nekatere odprte zadeve, tako da za druge ljudi nisem več na razpolago: samo še za vas.^[37]

Spomnil jih je na obletnico posvečenja prvih treh duhovnikov

Opus Dei, ki so jo obhajali dan poprej, 25. junija, ter na novih štiriinpetdeset mašnikov, ki bodo posvečeni v kratkem. Se jim je zdelo, da jih je veliko? Prav malo jih je bilo, saj jih bodo apostolske potrebe nemudoma posrkale vase.

Kot vam vedno pravim, zemlja Dela v hipu izpije to božjo vodo, duhovništvo. Izginejo, kot bi trenil.

Ve imate duhovniško dušo, vam bom dejal kakor vselej, kadar pridem sem. Tudi vaši bratje laiki imajo duhovniško dušo. S to duhovniško dušo morete in morate biti v pomoč; tako bomo z Gospodovo milostjo in s službenim duhovništvom v nas, duhovnikih Opus Dei, vršili učinkovito delo.^[38]

V mirnem in prijetnem vzdušju je tekel pogovor, slišati je bilo anekdote in priporočila. Po dvajsetih minutah se je začel počutiti slabo. Beseda mu je zastala. Vrtelo se mu je. Moral se je

umakniti in nekaj minut počivati. Ker si ni povsem opomogel, se je poslovil ter jih prosil, naj mu za sitnosti oprostijo.

Ura je bila enajst in dvajset minut. Po najkrajši možni poti so se odpravili nazaj proti Rimu. Vročina je pritiskala in temu je oče pripisoval svoje slabo počutje. Med vožnjo ni bilo zastojev, v Villo Tevere so prispeli nekaj minut pred dvanajsto. Oče je gibčno in z veselim obrazom stopil iz avtomobila. Nihče ni slutil česarkoli drugega kot le rahlo slabost.

Šel je v kapelo ter po svoji navadi s pobožnim in umirjenim poklekom pozdravil Gospoda v tabernaklju. Takoj zatem se je odpravil v delovno sobo. Javier Echevarría, ki je ostal zadaj, da bi zaprl vrata dvigala, je iz sobe zaslišal, da ga oče kliče. Stopil je noter. **Ni mi dobro**, mu je rekel s

slabotnim glasom. V naslednjem trenutku se je zgrudil na tla.

(Sledeči odstavki so vzeti iz pisma, ki ga je Álvaro, takrat generalni tajnik Opus Dei, 29. junija 1975 napisal članom Dela.)

»Storili smo vse, kar je bilo mogoče, v duhovnem in medicinskem smislu. Jaz sem mu dal odvezo in mu podelil poslednje maziljenje, medtem ko je še dihal. Bila je to poldruga ura boja, upanja: kisik, injekcije, masaža srca. V tem času sem večkrat obnovil odvezo [...].

Upirala se nam je misel, da je umrl. Za nas je to gotovo bila nenadna smrt. Za očeta pa je brez dvoma bilo nekaj, kar je dozorevalo – upam si reči – bolj v njegovi duši kot na telesu, kajti iz dneva v dan je vse pogostejše izročal svoje življenje za Cerkev [...].

V kapeli Svete Marije smo ga nadvse spoštljivo in ljubeznivo položili pred oltar. Oče je bil še vedno oblečen v črno sutano [...].

Prinesli smo štiri svečnike. Z vso ljubeznijo smo uredili telo našega očeta. Malo zatem smo mu – čez črni talar – oblekli amikt, albo, štolo in mašni plašč. Alba je bila izdelana iz finega batista slonokoščene barve, z rdečo svileno podlogo pod bruseljsko čipko od pasu navzdol. To albo je uporabljal ob prazničnih dneh [...].

Očetovo obličje je bilo videti povsem vedro: njegova vedrina je vlivala globok mir vsem, ki so ga gledali.«

Umrl je tako, kot si je želel: s pogledom, usmerjenim k podobi Guadalupske Matere Božje. Iz Marijinih rok je prejel vrtnico, ki ljubezni odpira vrata večnosti.

↗ Nazaj na kazalo

[1] AGP, P01 1975, str. 814.

[2] Pismo Manuelu Gómezu Padrósu, EF-710328-1. Prim. tudi Pismo Martínu Sambeatu Valónu, EF-710330-1; in Manuelu Gómezu Padrósu, EF-750324-1.

[3] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 1448.

[4] Prim. Javier Echevarría, *Sum.* 3252 in 3253; tudi AGP, P05 1975, str. 828; in Álvaro del Portillo, *Sum.* 390.

[5] Mestni arhiv Barbastro in RHF, D-11770. V zvezi s podelitvijo zlate medalje mesta Barbastro prim. Manuel Garrido González, *Barbastro y el Beato Josemaría*, Barbastro 1995, str. 127–134.

Mestna občina Barbastro je »na predlog posebne komisije [...] na seji dne 6. avgusta 1975 soglasno sprejela

sklep, da se priznanje Barbastrčan leta postumno podeli msgr. Escriváju de Balaguerju» (Mestni arhiv Barbastro in RHF, D-11770).

Priznanje je bilo javno podeljeno 7. septembra 1975. Prim. tudi Manuel Garrido González, *Barbastro ...*, str. 135 in 193–194.

[6] Pismo Manuelu Gómezu Padrósu, EF-741003-1.

[7] Doktor Alejandro Cantero, ki je stanoval v istem centru, poroča: »V noči z 21. na 22. maj 1975 me je zbudil g. Javier Echevarría ter mi rekel, naj nujno pridem dol v sobo, ki jo je uporabljal oče v centru Diego de León v Madridu. Ko sem prišel tja, sem videl, da sta bila g. Álvaro del Portillo in g. Javier že pri očetu, ki je tarnal zaradi trgajoče bolečine v prsih. Dihal je s frekvenco več kot trideset vdihov na minuto, njegov srčni pulz je dosegel preko sto petdeset utripov na minuto. Pojavil

se je rdečkast izpljunek, se pravi, da je imel zelo hud pljučni edem. V teh okoliščinah sem videl, kako je prosil Álvaro del Portilla, naj mu da odvezo» (Alejandro Cantero Fariña, *Sum.* 6646).

[8] AGP, P01 1975, str. 819. Kmalu po prihodu je oče, ki je samega sebe označil za »pikolovca«, z okna v gornjem nadstropju opazoval zidarske podrobnosti. Linije fasadne opeke so bile dovršene z vso strokovnostjo: vse so bile enake višine, tako da so izrisovale popolnoma vodoravne črte. Enemu izmed svojih sinov je dejal: ***Ko sem danes gledal, kako so postavljeni zidaki na mestih, ki se skoraj ne vidijo, sem z veseljem ugotovil, da ste delavce naučili delati dobro, v božji navzočnosti*** (César Ortiz-Echagüe Rubio, *Sum.* 6893). (Verjetno se je spomnil na katedralo v Burgosu in na tiste kamnoseke, ustvarjalce finega gotskega krogovičja na visokih

okrasnih stolpičih, ki ga je od spodaj skoraj nemogoče opaziti.) Tisto delo je bilo opravljeno pred Bogom, bilo je *operatio Dei* – človeško delo z božjim jedrom.

[9] AGP, P01 1975, str. 820.

[10] *Prav tam*, str. 824.

[11] *Prav tam*.

[12] Govori s tega dogodka so zbrani v: *Scritti editi sparsi*, Rim 1983, str. 89–90; tudi v: AGP, P01 1975, str. 829–835; ter v zaragoškem časniku *El Noticiero*, 27. 5. 1975. Prva dva vira vsebujeta tudi improvizirane besede znotraj ustanoviteljevega govora.

[13] »Tako po prihodu v Torreciudad,« pripoveduje César Ortiz-Echagüe Rubio, »nas je vprašal, ali so spovednice dokončane. Ko smo mu povedali, da so, je pripomnil: **Dobro, jutri je moj dan za spoved in z veseljem bom kot prvi uporabil eno**

od njih« (Sum. 6872). Prim. tudi Jesús Álvarez Gazapo, Sum. 4348.

[14] AGP, RHF, D-15111.

[15] Julián Herranz Casado, Sum. 3963; in Giuseppe Molteni, Sum. 3828.

Zabeležka z dne 22. 5. 1975. Prim. Álvaro del Portillo, *Una vida para Dios*, Madrid 1992, str. 89.

[16] Javier Echevarría, Sum. 2099.

Priča še dodaja, da je zdravnike prosil, »naj mu ne prizanašajo in naj ne mislijo, da lahko nameni več časa počitku ali opusti nekatere naloge, ki so bile za služenje Bogu nadvse pomembne«.

Za bolečine kot take se ni menil, »vendar jih je sprejemal in celo ljubil, ker je v njih videl 'Gospodove nežnosti', sredstvo za osebno prečiščenje. Najpomembnejše je bilo poskrbeti za razvoj Dela« (msgr. Julián Herranz Casado, Sum. 4004). Nato še pove: »Vedno sem ga z

občudovanjem gledal, kako je živel normalno življenje trdega dela, pri čemer je spodbujal delo vseh drugih ter vsem prinašal svoj nadnaravni mir in veselje.«

[17] AGP, P01 1975, str. 761. »Meseci od novembra 1974 do junija 1975 so minili kot obdobje nenehno naraščajoče duhovne priprave na dokončni Gospodov objem« (Ernesto Juliá Díaz, *Sum.* 4250).

[18] *Pot*, št. 168.

[19] Smrt je vselej obravnaval z vidika nadnaravnega upanja: ***Bog je Gospod življenja in smrti. Zato skrbi za nas ter nas pokliče k sebi v trenutku, ki je najbolj primeren in za nas najboljši*** (Javier Echevarría, *Sum.* 2735).

O tem je imel oče že precej izkušenj, saj je videl na stotine svojih hčera in sinov, ki so vedeli, da jim ostane le še malo dni življenja, ter se pripravljali

na dobro smrt tako, da so z nadnaravnim veseljem Gospodu darovali svoje trpljenje. Zato je govoril, da je za tiste, ki jih Gospod pokliče v Delo, Opus Dei ***najboljši kraj za življenje in najboljši kraj za umiranje*** (Javier Echevarría, *Sum.* 2732).

Prehod s tega sveta k radostnemu srečanju z Bogom, pravičnim in usmiljenim Očetom, je kakor prispodobo prepoznal v besedilu neke italijanske popevke, ki je bila popularna v petdesetih letih. Svojim sinovom je govoril, naj mu jo zapojejo ob uri njegove smrti: *Aprite le finestre al nuovo sole, è primavera ...* – odprite okna novemu soncu, pomlad je tu (prim. Ernesto Juliá Díaz, *Sum.* 4256; María Begoña Álvarez Iráizoz, RHF, T-04861, str. 10).

Ostre in neprizanesljive primerjave je ustanovitelj uporabljal pred

mnogimi leti (prim. npr. *Pot*, št. 741 in 742), a vedno so bile polne nadnaravnega upanja.

[20] Umberto Farri, PR, str. 139.

[21] To se je zgodilo 5. aprila 1975 med klepetom po kosilu. Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 1632; Joaquín Alonso Pacheco, *Sum.* 4712.

[22] V zvezi s tem pravi msgr. Joaquín Alonso Pacheco: »Vedno se me je globoko dotaknila ljubezni polna moč in odločnost, s katero je govoril o svoji želji, da bi se srečal z Jezusom Kristusom. Spodbujal nas je k meditaciji o veličini tega srečanja ter se spraševal, kakšno je Jezusovo obličje in njegov pogled. To je bilo nekaj, kar je nosil globoko v duši [...]. Med predvajanjem filmov o Kristusovem življenju, v katerih je bil upodobljen Gospod, je le redkokdaj ostal do konca; ponavadi je že po kratkem času odšel iz dvorane (v Villi Tevere), kjer so gledali film, ter se

vrnil k delu. Ker je v svoji notranjosti nosil tako bogato Gospodovo podobo, ga kinematografske upodobitve Jezusa Kristusa nikoli niso prepričale« (*Sum.* 4811).

S tem pričevanjem soglaša tudi msgr. Julián Herranz Casado, ki omenja, da je Jožefmarija od svojega šestnajstega leta dalje meditiral tako, »da je vstopal v evangeljske prizore in bil v stiku s preljubno človeškostjo našega Gospoda«. Kakor hitro se je v filmih o življenju in trpljenju našega Gospoda na platnu pojavil lik Jezusa Kristusa, je vstal in v tišini odšel. »Nikoli ni prenesel, da bi kak igralec upodabljal Kristusovo osebo; ob tem ga je zbolelo v dno duše [...]. V svoji notranjosti je nosil podobo, kot da bi bila vžgana (z ognjem ljubezni kontemplativne duše), mnogo popolnejšo, bogatejšo, bolj živo in bolj njegovo podobo presvete, premile in preljube človeškosti

našega Gospoda Kristusa« (*Sum.* 3945).

[23] To vrstico iz psalma (Ps 27,8) je pogosto ponavljal in premišljeval že v mladih letih. Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 1294; Javier Echevarría, *Sum.* 2725 in 3291; Javier de Ayala Delgado, *Sum.* 7631.

[24] V zvezi z očetovo telesno vitalnostjo v njegovih poslednjih dneh prim. Jesús Álvarez Gazapo, *Sum.* 4330.

[25] Kot smo že videli, se je v zadnjem obdobju svojega življenja posvečal tudi obrambi nauka in vere s pomočjo apostolskih potovanj in katehez. Širitev v nove države, v Azijo in Afriko, je z zaupanjem prepustil svojim otrokom ter jih pri tem spremljal z molitvijo, nasveti in delom. V tem obdobju se nadaljuje apostolsko širjenje v različne države: Avstralija (1963), Filipini (1964),

Nigerija (1965), Belgija (1965),
Portoriko (1969).

Omeniti pa velja še eno področje njegove dejavnosti: njegove knjige in spise. Čeprav se je zavedal svojih pisateljskih sposobnosti, se je ustanovitelj že na začetku odrekel temu, da bi svoje življenje posvetil književnemu ustvarjanju, saj je hotel ves svoj čas in moči nameniti za služenje svoji poklicanosti. Obsežen seznam del, ki jih je ustvarilo njegovo pero, je sad notranjega bogastva njegove duše, izjemnega nauka o vsesplošni poklicanosti k svetosti ter apostolske gorečnosti. Kot vemo, je *Pot* nastajala na prav poseben način, vendar lahko konec koncev enako rečemo tudi za *Brazdo* in *Kovačnico*: gre za zbirke misli. Knjiga *Pogovori* je zbirka intervjujev z dopisniki različnih časopisov, *Božji prijatelji* in *Jezus prihaja mimo* pa sta zbirki, v katerih so zbrane nekatere izmed njegovih številnih homilij.

Prim. XXI. poglavje, 6. *Ustanovna karizma*.

[26] Prim. AGP, P01 1975, str. 611.

[27] *Prav tam*, str. 846.

[28] *Prav tam*, str. 847.

[29] *Prav tam*, str. 857.

[30] *Prav tam*, str. 859.

[31] *Prav tam*, str. 861.

[32] Pismo generalnega tajnika Opus Dei Álvaro del Portilla vsem članom, 29. 6. 1975.

[33] Julián Herranz Casado, *Sum*. 3879.

[34] Prim. Joaquín Alonso Pacheco, *Sum*. 4762. »Sedel je v kotu dnevne sobe in med tistim srečanjem ni veliko govoril. Namesto tega je pogled usmerjal k Mariji, ki jo je imel pred seboj. Tako se ga spominjam: ko

gleda Devico Marijo ter išče zatočišča v njenem varstvu.«

[35] Javier Echevarría, *Sum.* 3287.

[36] Joaquín Alonso Pacheco, *Sum.* 4762; Julián Herranz Casado, *Sum.* 4032.

[37] AGP, P01 1975, str. 673.

[38] *Prav tam.*

Andrés Vázquez de Prada

© Fundación Studium

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/6-smrt-26-junij-1975/](https://opusdei.org/sl-si/article/6-smrt-26-junij-1975/) (20.
Mar. 2026)